

ἀντιμέτωπο τῆς παπαδοκρατίας καὶ τῆς δασκαλοκρατίας. Δυὸ στοιχεῖα συντηρητικά, πιασδρομικά, πού μάθανε ἀπ' τὰ παλιὰ χρόνια ν' ἀντλοῦνε τὴν ὑπαρξή τους ἀπὸ τὴν εὐκολοπιστία καὶ τὴ πνευματικὴ σκλαβιά τοῦ κοσμάκη. Θέλησε νὰ σώσῃ τὸ ἔργο του. Κι ἄρχισε σιγὰ σιγὰ μιὰν ὑποχώρησι φαινομενική. Νὰ μὴ γίνεταί θόρυβος. Νὰ μὴν ἀντιληφτῆ ἡ κοινὴ γνώμη πὸς καινούργια ἰδεολογία, νέα συστήματα με βάση τὴ ζωντανὴ γλῶσσα, καλλιεργοῦνται κεῖ μέσα. Τὶ μᾶς ἐνδιαφέρουν οἱ φωνές; Ὁ σκοπὸς μας νὰ πετύχῃ...Κι ὅμως ἡ τέτοια ὑποχώρησι ἔφερε τὸ ξέσπασμα τοῦ κακοῦ. Σὲ ζητήματα τέτοια συβιβασμοὶ δὲ χωροῦνε. Κάθε μυστικότητα χλιοπλασιάζει τὶς ὑπόνοιες, δημιουργεῖ τὰ φαντάσματα. Καὶ με ὑπόνοιες καὶ φαντάσματα ὁ Δεσπότης τοῦ Βόλου ἐξαργύρωσε τὸ τυφλωμένο καὶ παραστρατημένο πλῆθος κ' ἔκλεισε μετὰ τὴ βία τὸ σκολειό. Ἡ Δικαιοσύνη ἀπλωσε τὸ χέρι τῆς νὰ πιάσῃ τοὺς ἐγκληματίες. Καὶ μέσα στὴν τρομοκρατικὴ ἀτμοσφαῖρα, ὁ Δελεμούζος βρέθηκε συγκατηγορούμενος μετὰ τοὺς κοινωμιστὲς τοῦ Βόλου καὶ τῆς Λάρισας, στοιχεῖα προοδευτικά καὶ τοῦτα καὶ κατὰ συνέπειαν ἐχτρικὰ τοῦ Δεσπότη καὶ τῆς ἀστοκρατικῆς κλίμας πού τὸν περιτριγύριζε στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ Θεοῦ, τῆς Φιλῆς καὶ τῆς Πατρίδας. Ὑστερα ἀπὸ πολύμορφα καὶ πολύχρονα ἐξετάσματα, στάλθηκε, μαζί με τοὺς ἄλλους νὰ δικαστῆ στὸ Ναύπλιο.

Ὁ Δελεμούζος στὴν ἀπολογία τοῦ ἔβαλε κατὰ μέρος κάθε ὑποχώρησι καὶ κάθε ἐπιφύλαξη. Μίλησε ὡμὰ καὶ σταράτα. Ὁμολόγησε τὴν περιφρόνησίν του πρὸς τὸ κακοῦργο ἐκπαιδευτικὸ σύστημα τοῦ ἐπίσημου Κράτους, τὴν πίστη του πρὸς τὴν ἀναγέννησι τὴν πνευματικὴ καὶ τὴν ἐκπαιδευτικὴ, πρὸς τὰ μέσα τῆς ἀναγέννησις, ξήγησε τὸ δημοτικισμό του, ὑπεράσπισε τὰ δικαιώματα τῆς ζωντανῆς γλώσσας καὶ βροντοφώναξε τὴν εὐεργετικὴ τῆς ἐπίδρασι γιὰ τὸ σκοπὸ του.

Εἴμαστε βέβαιοι πὸς ἡ παλληκαριά τῆς ἰδέας, τὸ θάρρος τῆς πίστις, ἔσωσαν τὸ ζήτημα. Ἡ ἀπόφασις εἶταν ἀθωωτικὴ καὶ ἀποδόθηκε τίμιος καὶ λευκὸς στὸ ἔργο του, ὁ κατηγορημένος τῶν παπῶν καὶ ὁ ἀφωρεσμένος τῶν ἀμαθῶν, γιὰ ν' ἀληθῆναι ἄλλη μιὰ φορὰ ὁ στοχαστικὸς λόγος τοῦ Ψυχάρη: «Πιὸ σίγουρη προφύλαξι, ἐπιφύλαξι πιὸ φρόνιμη δὲν ἔχει ἀπὸ τὸ κουράγιον».

Τὸ γερὸ δέντρο τοῦ πνευματικοῦ ξεσκλαβωμοῦ, πού ἔνα του κλαδί γενναῖα πότισε μετὰ τὸν ἀγῶνα του ὁ Δελεμούζος, ἀρχίζει νὰ φουντώνῃ καὶ ν' ἀνθίζει. Μετὰ πίστη ἀκατανίκητη, μετὰ θάρρος ἐμπνεσμένο, μετὰ ὄση δύναμη, μακριὰ ἀπὸ κάθε τάση καταστρεφτικοῦ συβιβασμοῦ, ἄς βοηθήσουμε τὸ μεγάλωμά του.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΓΙΑ ΤΗ ΒΟΥΡΓΑΡΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Θέλοντας νὰ μιλήσουμε γιὰ τὴ Βουργάρικη τὴ γλῶσσα δὲ νομίζουμε πὸς χρειαζόμαστε καὶ δικαιολογίες γι' αὐτό. Μολαταῦτα, ἔτσι περίσσια, λέμε μπροστὰ δυὸ λόγια, μὴ τυχὸν βρεθῆ κανεὶς ὑπερπατριώτης ἄξιος νὰ ξαφιστῆ γιὰ τὰ σουνεῖθιστο θέμα πού διαλέξαμε.

Τὸν τελευταῖο χρόνο οἱ παλιοὶ μας γνώριμοι καὶ ὄψιμοι παράδοξοι σύμμαχοι, οἱ Βούργαροι, δὲ μᾶς ἄφησαν, πού νὰ μὴ βασκαθοῦνε, δίχως ἀφορμὲς γιὰ νὰ χυοῦμε τὴν κουβέντα τους. Οὔτε καὶ τώρα μᾶς ἀφίνουν νὰ τοὺς ξεχάσουμε οὔτε στὸ μέλλον, φαίνεται, ἔχουν σκοπὸ νὰ μᾶς ἀφίσουν ἡσυχούς. Ἄν κείνο πού ζητοῦν εἶναι νὰ λάβουν καὶ ἄλλο μάθημα πολεμικὸ, ἂν δὲν τὸ νοιώσουν ἔτι ὅσα ἔπαθαν εἶταν μενᾶχα μιὰ μικρὴ καὶ ἔχι ἀνάλογη τιμωρία γιὰ τοὺς φριχτοὺς βουργαρισμοὺς πού ἔφευγε, ἔτι ὅπως βρίσκονται τώρα δὲ βρίσκονται καθόλου ἀδικημένοι, δὲν πρέπει νὰ τοὺς ἀφήσουμε δίχως καὶ δεύτερο καὶ τρίτο, ἂν θένε, μάθημα πολεμικὸ. Κακὸ, φριχτό, ἀπάνθρωπο πράμα εἶ πόλεμος. Ἄλλ' ἔταν ἔχρη νὰ κἀνης με Βουργάρους ἢ με Τούρκους, πού δὲ συμμαζεῦνται καὶ πού δὲν ἀνθρωπεύουν, πὸς μορεῖς νὰ τὰποφύγῃς; Ἔτοιμοι λοιπὸν ἀνάγκη νὰ μᾶςτε γιὰ νέο νικηφόρο πόλεμο. Καθόλου ἄς μὴν τὸ ξεχνοῦμε αὐτό. Παράλληλα ὅμως εἶναι ἀκόμη πειτὸ μεγάλη ἀνάγκη νὰ τοὺς δώσουμε κ' εἰρηνικὰ μαθήματα, νὰ τοὺς νικήσουμε καὶ στὸ εἰρηνικὸ στάδιο, καὶ ἔχι μόνο ἐκεῖ πού θεοφάνερα καὶ τώρα τοὺς νικοῦμε, στὸ ἐμπόριο καὶ στὰ γράμματα καὶ ἔπου ἄλλου, ἀλλὰ κ' ἐκεῖ πού ἀπὸ φυσικὸ τους φαίνονται ἀνώτεροί μας, στὴ γεωργικὴ προκοπῆ, στὴν ὀρμὴ πρὸς τὸ νέο, στὴν πραχτικὴ σκέψη, στὴν ἐπιμονή, στὴ συστηματικὴ ἐργασία. Μόνο γιὰ τὴν ἀγριὰδα τους, γιὰ τὴ θεριοψυχία καὶ τὰ χτηνώδικα αἰσθηματα ἂν μὴν τοὺς ζηλεύουμε.

Καὶ γιὰ νὰ μᾶςτε ἱκανοὶ πάντα νὰ τοὺς νικοῦμε, πρέπει πάντα νὰ τοὺς σπουδάσουμε καὶ νὰ τοὺς ψάχνουμε ἀπ' ὅλες τὶς μεριές, νὰ μὴ μᾶς εἶναι ἀρκετὸς ἓνας πολὺ γενικὸς χαρακτηρισμὸς τους, καὶ αὐτὸς ἀπὸ ἀπόστασι σηματοποιημένος.

Καὶ ἐν' ἀπὸ τὰ μέσα γιὰ νὰ τοὺς σπουδάσουμε εἶναι καὶ τὸ νὰ ἔφευγε τὴ γλῶσσα τους. Γι' αὐτὸ ὅσοι μοροῦν νὰ τὴν ἐμάθουν, δὲν πρέπει νὰ τὸ παραλείψουν, κυρίως γιὰ τὸ λόγο καὶ γιὰ τὸ σκοπὸ πού εἴπαμε.

Ἄλλὰ καὶ γι' ἄλλους δυὸ σκοποὺς πρέπει ἀπὸ πολλοὺς δικούς μας καὶ πλατειὰ καὶ συστηματικὰ

νά γίνῃ ἀντικείμενο σπουδῆς ἢ Βουργάρικη γλώσσα. Πρῶτα, γιατί μὲ τὸ νὰ σπουδάζουμε ἑμεῖς; τῆ γλώσσα τοὺς κ' ἐκείνοι τῆ δική μας λιγοστεύουμε τὸ χωρισμὸ μεταξ' ἡμῶν καὶ ἴσως κατορθώσουμε μὲ τὸν καιρὸ νὰ τοὺς φέρομε κοντύτερα στὸν ἀνθρωπισμὸ. Καὶ δεύτερο, γιὰ νὰ ἐξεταστῇ καλὰ, πόση καὶ τί λογῆς εἶταν ἡ ἑλληνικὴ ἐπίδραση σ' αὐτοὺς καὶ τοὺς συνοίκους τοὺς Σλάβους, ἀπὸ τίς λέξεις, τίς φράσεις, τίς παροιμίες, καὶ λοιπὰ γλωσσικὰ στοιχεῖα ποὺ δανείστηκαν, καὶ ἀντίθετα ἡ δική τους — ἡ Σλαβικὴ πειθὼ σωστὰ -- ἐπίδραση σ' ἡμᾶς ἀπ' τὰ γλωσσικὰ στοιχεῖα ποὺ μείναν στὴ γλώσσα μας. Ἔτσι μὲ μέσο τῆ γλωσσικῆς ἐξέτασης θὰ καθορίζεται καὶ ἡ θρησκευτικὴ καὶ ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ ἄλλη ἐπίδραση τῶν Ἑλλήνων στοὺς Βουργάρους καὶ γενικὰ στοὺς Σλάβους καὶ ἀντίθετα, καὶ μαζὶ μὲ ἔτι μᾶς παρέχουμε ἡ ἱστορία, οἱ τοπωνυμίες, τὰ φορέματα, οἱ μεληριδίες καὶ ἔτι ἄλλο θὰ ξεκαθαριστοῦν καλύτερα οἱ ἱστορικὲς πτυχές μας στὸ δίκασμα τῶν χίλιων τόσων χρόνων. Ὅσο μέρος καὶ ἂν ἔχει γίνῃ ἀπ' αὐτὴ τὴν ἐργασία ἀπὸ ξένους καὶ σὲ κάτι παραμικρὰ καὶ ἀπὸ δικούς μας, πάντα θὰ μὲνῃ ἀκόμη πολὺ γιὰ νὰ γίνῃ.

Ἄν εἶναι καὶ γιὰ τὴ γνώση τῶν ἀρχαίων Ἰνδο-γερμανικῶν γλωσσῶν χρήσιμη καθόλου ἡ Βουργάρικη γλώσσα, γιὰ τίποτα στοιχεῖα ποὺ ἔχει αὐτὴ καὶ δὲν τᾶχουν οἱ στενότερες συγγενισέες της, δὲν ξέρουμε. Αὐτὸ θάχει φανῆ ἀπὸ τίς ἐργασίες τοῦ Miklosich, τοῦ καλύτερου μελετητῆ τῶν νοτιοσλαβικῶν γλωσσῶν. Πολὺ συχνὰ ἕμως ξαφνίζεται κανεὶς βρίσκοντας ἢ νομίζοντας πῶς βρίσκει ρίζες ἀρχαίες Ἑλληνικὲς ἢ Λατινικὲς.

Δὲν εἶναι λοιπὸν δίχως ἐνδιαφέρο γιὰ τοὺς Ἑλληνας, μάλιστα τοὺς ἐπιβάλλεται, ἡ σπουδὴ τῆς Βουργάρικης γλώσσας. Καὶ σ' αὐτὸ πάλι, στὴ σπουδὴ τῆς γλώσσας τῶν ἀντίπαλων, δὲν πρέπει νὰ μείνουμε πειθὼ πίσω ἀπ' τοὺς ἴδιους τοὺς Βουργάρους, ποὺ πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς, ἔταν εἶχαν κατοχὴ τὴν Ἀνατολ. Μακεδονία, εἶχαν βάλῃ λυσσασμένα νὰ μάθουν τὰ Ἑλληνικὰ -- δὲν ξέρω ἂν ἐξακολουθοῦν καὶ τώρα. Καὶ δὲν εἶν' ἀγνωστο στὸ Ἑλληνικὸ κοινὸ ἔτι καὶ πολλοὶ ἀπ' τοὺς ἐπίσημους Βουργάρους εἶτ' ἐξ αἰτίας τὴν καταγωγὴ τους εἶτ' ἀπὸ εἰδικὴ σπουδὴ ξέρουνε τὰ Ἑλληνικὰ. Ἔτσι κ' ἑμεῖς ἂς ξέρουμε τὰ Βουργάρικα.

Ἐπάρχουνε λοιπὸν πολλοὶ λόγοι γιὰ νὰ χῆ τὸν τύπο του νὰ μιλήσουμε καὶ στὸ «Νοῦμά» γιὰ τὴ Βουργάρικη γλώσσα. Σημειώνουμε μόνο ἔτι ὅσα θὰ γράψουμε δὲν εἶναι καμμιά μελέτη ἐπιστημονικὴ μὲ ἀξιιώσεις, ἀλλὰ προέρχονται ἀπὸ ἀπλὴ σπουδὴ τῶν στοιχείων καὶ τὰ γράφουμε μόνο γιὰ νὰ δοθῇ ἀφορμὴ σ' ἔσους μποροῦν νὰ τὰ σπουδάσουν τὰ

Βουργάρικα καὶ σ' ἔποιον τυχὸν μπορεῖ νὰ γράφῃ καλύτερα καὶ διαφωτιστικώτερα — ἴσως νὰ μπορῆ ὁ φίλος Ἐὐαγγελίδης ἀπ' τὰ Γιάννενα, γιατί ἔμμενε μικρὸς στὴ Φιλιππούπολη — κ' ἐπίσης γιὰ νὰ δώσουμε μιὰ μικρὴ ιδέα γι' αὐτὴ τὴ γλώσσα. Κ' ἐννοεῖται πῶς δὲ νομίζουμε ἔτι δὲν ὑπάρχουν διόλου Ἑλληνας γνώστες τῆς Βουργάρικης. Θὰ ὑπάρχουν τέτιοι ἀρκετοί, μάλιστα μεταφραστὲς δημοσιογράφοι. Ἄλλὰ, ἔταν λέμε πῶς θέμε νὰ δώσουμε ἀφορμὴ σ' ἔσους μποροῦν νὰ σπουδάσουν τὰ Βουργάρικα ἢ νὰ μιλήσουμε γι' αὐτὰ, ἐννοοῦμε ἀνθρώπους μ' ἐπιστημονικὴ μόρφωση, ποὺ νὰ μποροῦν καὶ νὰ συγκρίνουν καὶ νὰ βγάζουν γενικὰ συμπεράσματα ἢ ἱστορικὲς ἀλήθειες. Καὶ τέτιοι δὲν ξέρουμε ἂν ὑπάρχουνε.

Σημειώνουμε ἀκόμη ἰδιαίτερα, ἔτι τὰ παραδείγματα ποὺ φέρνουμε γιὰ τὴν ταυτότητα πολλῶν ριζῶν τῆς Βουργάρικης μ' ἀρχαίες Ἑλληνικὲς, Λατινικὲς κλπ. τὰ φέρνουμε δίχως ἀξίωση γιὰ τὸ βᾶσιμο τῶν περισσώτερων, ἐπειδὴ προέρχονται ἀπὸ πρόχειρη εἰκασία καὶ στὸ μέρος ἔπου γράφουμε δὲν ἔχουμε τὰ μέσα γιὰ καλύτερη ἐξέταση οὐτ' ἔχουμε διαδασμένα ἐπιστημονικὰ συγγράμματα γιὰ τὴ γλώσσα τούτη, ὅαν τοῦ Miklosich π. χ., ὥστε νὰ ξέρουμε ἀκριδῶς τί ἐξέταση ἔχει γίνῃ τῆς Βουργάρικης γλώσσας καὶ ἂν ὅσα συγκρίνουμε τᾶχουν συγκρίνει κ' ἐξελέγξει ἄλλοι.

Καὶ τώρα ἐρχόμαστε στὸ θέμα μας :

Οἱ Βούργαροι, ἔπως εἶναι γνωστό, εἶταν φυλὴ φιννοτατάρικη, συγγενικὴ μὲ τοὺς Τούρκους, μὲ ἀρχικὴ πατρίδα κάπια χώρα γύρω στὰ Ἀλτάια. Ἦρθαν στὴ Χερσόνησό μας στὰ 679 μ. Χ. καὶ στὴ χώρα ποὺ κατέχουν τώρα βρῆκαν Σλάβους. Ἀνακατεῦντηκαν μ' αὐτοὺς κ' ἔστερ' ἀπὸ καμμιά διακοσαριὰ χρόνια εἶχαν χάσει ἐντελῶς τὴν ἀρχικὴ τους γλώσσα καὶ πῆραν τὴ Σλαβόνικη. Ὅστε ἡ σημερινὴ Βουργάρικη γλώσσα εἶναι γλώσσα Σλαβόνικη. Καὶ ἀνήκει στὶς νοτιοσλαβικὲς γλώσσες.

Διακρίνουν στὴ Βουργάρικη γλώσσα τρεῖς περίοδοι : Τὰρχαία Βουργάρικα ἢ τὰ Σλαβόνικα, ποὺ εἶναι τὰ ἴδια τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Σλαβόνικα τὰ μεσοχρονικά, ποὺ λένε — ἀλήθεια ἢ ψέμματα, δὲν ξέρουμε — ἔτι βρίσκονται σὲ χειρόγραφα τοῦ δωδέκατου αἰῶνα καὶ τὰ σημερινὰ Βουργάρικα.

Αὐτὰ τώρα τὰ Βουργάρικα μιλοῦνται στὴν καθ' αὐτὸ Βουργαρία καὶ σὲ μέρος τῆς Μακεδονίας, τῆς Ἀνατολικῆς Ρουμελίας καὶ τῆς Δόβρουτζας. Χωρίζονται σὲ πολλὲς διάλεκτες, ποὺ μερικοὶ τίς χωρί-

ζουν σὲ δυὸ γρούπους : τὶς Ἀνατολικὲς Βουργάρικες καὶ τὶς Δυτικὲς.

Γράμματα ἢ Βουργάρικη γλῶσσα ἔχει τριάντα τρία, τὰ εἴκοσι σύμφωνα. Ἀπ' αὐτὰ περίσσια εἶναι συριστικά. Ἀπ' τὰ φωνήεντα δυὸ (τὸ Yer golème καὶ yer mlak), ὅταν εἶναι τελικά, δὲν προφέρνουνται καὶ μερικά εἶναι δίφτογγα. Γιὰ εὐκολία ἡμεῖς ἔδωθ' ἀ σημειώνομε τοὺς φτόγγους μὲ λατινικὰ γράμματα καὶ σ' αὐτὰ δίνουμε τὴ φωνὴ ποὺ ἔχουν μόνα τους, ὅχι τὴ σχετικὴ τους προφορὰ στὶς διάφορες ρωμανικὲς γλώσσες. Τὸ **X** τὸ γράφουμε ἑλληνικά, γιατί προφέρνεται ἀπαράλλαχτα, ἐπίσης τὸ **Φ**, ποὺ τῶν μόνον οὐ ξένες λέξεις : Φάρ=φάρος, Φενέρ=τὸ φανάρι. Γιὰ τὴ φωνὴ ποῦχει τὸ λατιν. u γράφουμε ου, ὅπως στὰ γαλλικά. Πολλὲς φορές ὅπου ἔχουμε y εἶναι ὁ λατ. φτόγγος j καὶ πάντα εἶναι συνίζηση. Τὸ j τῶνουμε μὲ τὴ γαλλικὴ προφορὰ. Ἐπίσης μὲ τὴ γαλλικὴ προφορὰ τὴ δίφτογγο eu. Τὸ i εἶναι ἡμίφωνο. Τὸ g ὡς **γι**. Τὸ s πάντα ὡς **σ**.

Ἡ γλῶσσα ποὺ γράφεται καὶ ποὺ γι' αὐτὴν θὰ μιλήσομε ἐπήρε τελευταῖα πλῆθος ἀπὸ ξενικά στοιχεία ἀπ' τὶς Εὐρωπαϊκὲς καλλιεργημένους γλώσσες. Τέτια λ. χ. μάς φαίνονται τὸ χειρόι=ἥρωας, serigen=σοβαρός, interesoίνam se=ἐνδιαφέρνομαι κτλ. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο μόλις εἶναι κατανοήσιμη ἀπ' ἀπ' τὸν πολὺ λαό. Ἐξὸν ἕμους τὰ δανείσματα τῶν λογίων καὶ ἡ λαϊκὴ γλῶσσα εἶναι γεμάτη ἀπὸ ξένες λέξεις, τούρκικες, νεοελληνικὲς καὶ ἄλλες. Τούρκικες : Fenér (ἀπ' τὸ ἑλληνικὸ φανάρι), Tutum (ἔδω ἢ προφορὰ τοῦ u γαλλικὴ)=καπνός, χαϊνάν=ζῶο κτλ. Καὶ τὸ **χφάλα**=παίνεμα, σάμπως εἶναι τὸ τουρκ. **εἰβαλλά**=εὐχαριστώ. Ἐπίσης τὸ βοηθητικὸ ρῆμα schteu=θέλω μοιάζει μὲ τὸ τούρκικο **ιστέϊορον**=θέλω. Τὸ Koula=πύργος, ὅπως λένε κ' οἱ Τούρκοι, δὲν ξέρω ἂν εἶναι τούρκικο ἢ βουργάρικο. Κάποι διαβάσα ἔτι τὸ δάνεισμα ἀπ' τὰ τούρκικα τόσο πολὺ ἔδω κ' ἐκεῖ προχώρησε, ὥστε νὰ πάρουν καὶ ἀτέφια τὴν τούρκικη κλίση. Παράδειγμα ἕμους γι' αὐτὸ δὲν ξέρω νὰ πῶ. Ἑλληνικὲς : éftino=φτηνός, π.χ. Éftino, ama guilo, resképo ama milo=φτηνέ, ἀλλὰ βρώμιο, ἀκριβέ, ἀλλὰ νόστιμο (Ἀπὸ τὶς Παροιμίες Ν. Πολίτη. Καὶ τὸ ama τούρκικο, στὴν καλή τους γλῶσσα ἕμους λένε no. Δὲν ξέρω, ἂν οἱ παροιμίαι αὐτὰς ποὺ ἔστειλε γιὰ τὴ Συλλογὴ τοῦ Ν. Πολίτη ὁ Π. Θ. Τσίλλερ εἶναι καθαυτὸ βουργάρικες ἢ μακεδονοβουργάρικες). jéschko=ζεστός, eláte=ἐλάτε, sitomáχ=φτωχός (χειρομάχος ἢ λέξη διατηριέται, μοῦ φαίνεται, στὴ Χιὸ καὶ στὸν Τσεσμέ καὶ θὰ τὴν ἔχη ὁ Πασπάτης στὸ Γλωσσάριό του), ángel=ἄγγελος, mirischeu=μυριζώ (Doušchata mi na mléco mirische. Παροιμ. Πολ.), xilyádo=χιλία, edna xi-

lyáda=μιὰ χιλιάδα κτλ. Καὶ στὸ : pari v' bróï=μὲ μετρητά, δὲν ξέρω μήπως κείνο τὸ bróï εἶναι τὸ Ἑλληνικὸ **μπρός**. Ἀπ' ἄλλες γλώσσες : boutilka=μποτίλλια, magazín=μαγαζί, vino=κρασί, moment=στιγμὴ κτλ.

(Ἀκολουθεῖ

ΛΥΔΟΣ ΠΟΔΑΒΡΟΣ

ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΑΥΤΑ ΠΟΥ ΜΕ ΚΟΙΤΟΥΝ

(E. SCHWANGART)

Τα μάτια αὐτα ποὺ με κοιτοῦν. Ωμίμενα !
Πιὸς μ' ἔχει ἔτσι ἄλλη μια φορὰ κοιτάξει ;
Πιά θύμηση παλια ἀπ' τα περασμένα
Ζητάει παλια φαρμάκια νὰ μου στᾶξει ;

Καμια καρδια ποῦχω τὴν προσπεράσει
Κι' ἀπρόσεχτα στο δρόμο μου πατήσει,
Καμια ψυχη ποὺ στὴς ζωῆς τὴ βιάση
Στο διάβα μου φαρμάκι εἶχω ποτίσει ;

Δὲν ξέρω πια' μα σα νὰ τιμωράει
Κᾶνα μου κρίμα ἀπλήρωτο τῆς νιότης,
Ἐτσι ἡ ματιά σου τώρα μου μιλάει,
Κι' ὁμως παγώνω μπρος στο βουβαμιό τῆς.

K. ΚΑΡΘΑΙΟΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΓΡΑΜΜΗ ΑΙΓΑΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ

Τὸ μὲ διπλὰς ἑλικας καὶ μηχανάς, **ἀφθάστου ταχύτητος**, πολυτελείας καὶ ἀνέσεως θαλαμηγὸν ἀτμόπλοιοι «ΕΣΠΕΡΙΑ» ἀναχωρεῖ ἐκ Πειραιῶς (Παράλια Τρούμπας) :

Ἐκάστην ΠΕΜΠΤΗΝ ὥρα 11 μ. μ. ἀκριβῶς διὰ **Σύρον, Ἄνδρον, Κόρθιον, Τήνον**.

Ἐκαστον ΣΑΒΒΑΤΟΝ ὥρα 2 μ. μ. ἀκριβῶς διὰ **Χιόν, Σμύρνην, Μυτιλήνην, Θεσσαλονίκην**.

Διὰ πλείονας πληροφορίας ἀπευθυντέον :

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ. Γραφεῖα Γενικῆς Διευθύνσεως Ἀπελλσῦ-1, ἀριθ. Τηλ. 320.

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ. Γενικὸν Πρακτορεῖον ὁδὸς Φίλωνος, ἀριθ. 44, ἀριθ. Τηλ. 227.

ΣΗΜ. Αἱ κατὰ τὸ ἐκδοθὲν δρομολόγιον ὕροι ἀρξέως καὶ ἀναχωρήσεως ἐν ἐκάστῳ λιμένι εἶναι ἀπολύτου Σιδηροδρομικῆς ἀκριβείας.